

## ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Укладач – доцент кафедри підприємництва і права, к. держ. упр., доцент  
М. І. Сьомич

### ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Правове регулювання публічної служби» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методичні та практичні аспекти правового регулювання публічної служби.

**Міждисциплінарні зв'язки:** навчальна дисципліна професійної підготовки вибіркової частини базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальної дисципліни «Правознавство», «Публічне управління», а також тісно пов'язана з навчальною дисципліною «Служба в органах місцевого самоврядування».

### 1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**1.1. Метою викладання навчальної дисципліни** є формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань з питань правового регулювання публічної служби в Україні, а також опанування ними методики правового аналізу норм вказаної галузі права.

**1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:** надання здобувачам вищої освіти ясного і чіткого уявлення про теоретичні та практичні основи правового регулювання публічної служби; формування у здобувачів вищої освіти компетентності і професіоналізму у сфері державної служби; розвиток практичних навичок і вміння розв'язання завдань публічної служби; освоєнню вітчизняного і зарубіжного досвіду організації і функціонування публічної служби.

**1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:**

*знання:*

- понять, принципів та структури публічної служби;
- організаційно-правові засади державної служби як фундаментальної ланки публічної служби;
- організаційно-правові засади діяльності спеціалізованої публічної служби; організаційно-правові засади діяльності мілітаризованої публічної служби.

*вміння:*

- з високим розумінням об'єктивної необхідності додержання законності як режиму соціально-політичного життя застосовувати свої знання у юридичній практиці;
- тлумачити та застосовувати чинне адміністративне законодавство у сфері публічної служби;
- правильно використовувати в практичній діяльності методи публічного управління;
- готувати проекти актів публічного адміністрування та приймати управлінські, юрисдикційні та інші рішення;
- здійснювати функції щодо забезпечення законності в публічному адмініструванні.

*способи мислення:*

- формування суджень – форми відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері правових відносин;
- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері правового регулювання, доведення її або заперечення;
- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень;
- словесно-логічне мислення – дає змогу виявляти загальні закономірності природи й суспільства, на рівні найвищих узагальнень розв'язувати завдання, будувати наукові теорії і

гіпотези;

- критичне – наукове мислення, суть якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень, якому притаманні такі властивості, як усвідомленість та самовдосконалення;

- творче – мислення, результатом якого є відкриття принципово нового чи удосконаленого вирішення того чи іншого завдання.

- професійні, світоглядні і громадянські якості:

- формування фахівця, що володітиме аналітичними вміннями з дослідження управління часом, що передбачає організацію та проведення опитування цільових аудиторій, вивчення публікацій та інших медіаматеріалів з метою здійснення ефективного процесу прийняття управлінських рішень з урахуванням знань основ теорії і практики правових аспектів діяльності публічної служби;

- формування фахівця з раціональним правовим мисленням;

- формування творчої, духовно-багатої особистості, з національною свідомістю, патріотичними почуттями.

- формування фахівця зі здатністю використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

- формування фахівця зі здатністю застосовувати одержані знання з різних предметних сфер спеціальності для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

- формування фахівця зі здатністю виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами та процесами, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу.

*морально-етичні цінності:*

- сформувати уявлення про моральні цінності людини;

- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 години / 4,5 кредити ЄКТС.

## **2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Тема 1. Загальнонаукові засади теорії публічної служби**

Політична система, публічне управління та регулювання на трансформаційному етапі розвитку держави. Механізм держави, державний апарат і публічна служба в системі державного управління. Соціальна природа державної служби.

Виникнення публічної служби та її сутність. Публічна служба як наука і навчальна дисципліна. Деякі аспекти виникнення термінології публічної служби, основні поняття та категорії теорії публічної служби. Основні концепції бюрократії та сучасні тенденції розвитку публічної служби. Веберівська, східна, марксистська та інші концепції публічної служби.

### **Тема 2. Світова історія розвитку теорії та практики публічної служби**

Розвиток державного управління і публічної служби у стародавньому світі: у Стародавньому Шумері, Стародавньому Єгипті та Стародавньому Китаї. Конфуціанство як філософсько-етична концепція публічної служби. Основні досягнення держав стародавнього світу у галузі державного управління і публічної служби.

Розвиток публічного управління і публічної служби в античних країнах стародавнього світу (Стародавні Греція, Рим). Основні досягнення стародавніх греків та римлян у галузі

державного управління і публічної служби. Розвиток державного управління і публічної служби середньовіччя та новітнього часу.

Основні здобутки у галузі державного управління і публічної служби у середньовіччі. Новітні витоки правового регулювання державного управління і публічної служби.

### **Тема 3. Історія розвитку теорії та практики публічної служби в Україні**

Значення і роль публічної служби в умовах державотворення України. Історія публічної служби на теренах України та заходи незалежної Української держави щодо її становлення та розвитку. Державне управління та державна служба України-Русі. Основні здобутки Руської держави княжої доби у галузі державотворення і державної служби. Державне управління та державна служба в Україні у Литовсько-польську добу. Державне управління та державна служба в Україні Козацько-гетьманської доби. Основні здобутки козацької республіки у галузі державотворення і державної служби.

### **Тема 4. Законодавчі засади публічної служби. Правовий інститут державної служби**

Конституційно-правові засади публічної служби. Конституція України, як правове джерело публічної служби. Цілі, завдання та функції публічної служби. Основні принципи публічної служби. Зміст і структура правового інституту публічної служби. Системність правового інституту публічної служби. Державно-службові відносини в системі публічної служби. Служба в органах місцевого самоврядування.

### **Тема 5. Формування та реалізація державно-службових відносин**

Умови виникнення державно-службових відносин. Реалізація державно-службових відносин як один із найважливіших елементів інституту державної служби. Посада в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Умови призначення на державну службу. Формування кадрового резерву. Припинення державно-службових відносин. Професійне навчання як складова діяльності державного службовця. Особливості службових відносин в органах місцевого самоврядування.

### **Тема 6. Правовий статус державного службовця**

Загальні вимоги до державних службовців. Права та обов'язки державних службовців за Законом України «Про державну службу» та іншими нормативно-правовими актами. Класифікація прав державних службовців. Класифікація обов'язків державних службовців.

Поняття гарантій та заохочень державних службовців, їх види. Особливості відповідальності державних службовців. Розмежування відповідальності державних службовців за видами на: дисциплінарну, адміністративну, кримінальну та матеріальну, а також порядок їх застосування.

Обмеження та заборони, пов'язані з перебуванням на публічній службі. Декларування доходів державних службовців.

### **Тема 7. Кар'єра та порядок проходження публічної служби**

Поняття та складові елементи службової кар'єри. Відбір та прийняття на публічну службу за спеціальними процедурами. Призначення на посаду та особливості призначення на політичні та патронатні посади. Випадки прийняття на державну публічну з випробувальним терміном. Конкурс, стажування. Складання присяги та присвоєння державному службовцю відповідного рангу.

Проходження публічної служби. Організація роботи та періодична атестація державних службовців. Щорічна оцінка виконання державним службовцем покладених на нього завдань. Особливості роботи працівників патронатної служби. Просування по службі. Стаж публічної служби.

### **Тема 8. Ефективність публічної служби України та перспективи її розвитку**

Поняття та зміст ефективності публічної служби. «Оцінювання» як невід'ємний елемент ефективної публічної служби та його критерії. Державна кадрова політика у сфері публічної служби: поняття та зміст. Професійно-кваліфікаційні характеристики посад державних службовців як засіб забезпечення ефективності діяльності публічної служби.

Державно-політичні та соціально-економічні аспекти боротьби з корупцією.

### **Тема 9. Запобігання та протидія корупційним проявам у системі публічної служби**

Поняття корупції в системі державної служби. Корупція як деструктивний фактор державної. Система запобігання та протидії проявам корупції. Політичні, соціально-економічні й морально-етичні аспекти профілактики та боротьби з корупцією. Досвід протидії проявам корупції в Україні та країнах розвиненої демократії.

### **Тема 10. Сучасні зарубіжні моделі організації публічної служби**

Види моделей державної (публічної) служби. Громадянська служба у Федеративній Республіці Німеччина. Публічна служба у Французькій Республіці. Цивільна служба у Великобританії. Цивільна служба у Сполучених Штатах Америки. Цивільна служба в Канаді. Державна служба в країнах Східної Азії. Становлення і розвиток державної служби в країнах Східної Європи. Становлення державної служби в пострадянських країнах.

## **3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **Основна**

1. Конституція України : від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Про державну службу в Україні : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4050-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 26. – Ст. 273.
4. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Закон України 18 жовтня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 496.
5. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 жовтня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 497.
6. Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18 жовтня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 50. – Ст. 498.
7. Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 16 березня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 16. – Ст. 266.
8. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
9. Митний кодекс України від 27 вересня 2002 р. // Вісник Верховної Ради України. – 2002. – № 38-39. – Ст. 288.
10. Про дипломатичну службу : Закон України від 20 вересня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
11. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
12. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
13. Про загальний військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 18 червня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
14. Про державну виконавчу службу : Закон України від 24 березня 1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zkdvs.uzh.ukrtel.net/>
15. Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування : Указ Президента України від 25 січня 2012 р. № 33/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
16. Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією : Указ Президента України від 6 лютого 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

17. Про систему заходів щодо усунення причин та умов, які сприяють злочинним проявам і корупції : Указ Президента України від 9 лютого 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http : http://zakon.rada.gov.ua/](http://zakon.rada.gov.ua/).

18. Про першочергові заходи щодо детінізації економіки та протидії корупції : Указ Президента України від 18 листопада 2005 р. № 1615/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

19. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні : Указ Президента України від 20 лютого 2006 р. № 140/2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

20. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки : Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. № 1001/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011>.

21. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про заходи щодо підвищення ефективності системи закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти» від 12.07.2007 р. : Указ Президента України від 12 липня 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

22. Про деякі заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної антикорупційної політики : Указ Президента України від 1 лютого 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

23. Про деякі заходи щодо запобігання корупції в судах та правоохоронних органах : Указ Президента України 11 квітня 2008 р. № 328/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.

24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 вересня 2009 р. «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції» : Указ Президента України від 27 жовтня 2009 р. // Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

25. Про утворення Національного антикорупційного комітету : Указ Президента України від 26 лютого 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

26. Питання Національного антикорупційного комітету : Указ Президента України від 26 березня 2010 р. № 454/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/>.

27. Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади актів законодавства про державну службу та боротьбу з корупцією : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

28. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р. № 950 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

29. Про заходи щодо підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань боротьби з корупцією : Постанова Кабінету Міністрів України від 2 червня 2003 р. № 828 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

30. Про стан фінансово-бюджетної дисципліни, заходи щодо посилення боротьби з корупцією та контролю за використанням державного майна і фінансових ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1673 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

31. Про затвердження Порядку інформування громадськості про результати роботи у сфері протидії корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2009 р. № 1336 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

32. Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі,

Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

33. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів : Наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 р. № 1380/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

34. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування кримінальної юстиції України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 р. № 1153-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

35. Про схвалення Зasad антикорупційної політики : Розпорядження Кабінету Міністрів від 8 грудня 2009 р. № 1688-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

36. Про державну службу : Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4050-VI // Відомості Верховної Ради. – 2012. – № 26. – Ст. 273.

37. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / Авер'янов В. Б., Дерещ В. А., Ославський М. І. [та ін.] / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / В. Б. Авер'янов (заг. ред.). – К. : Юстиніан, 2007. – 288 с.

38. Ківалов С.В. Державна служба в Україні : [Підруч.] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла. – Одеса : Юридична література, 2003. – 368 с.

39. Ковбасюк Ю. В. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Одеса : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 372 с.

40. Тимошук В. Новий закон про державну службу: новели та проблеми [Електронний ресурс] / В. Тимошук, О. Курінний. – Режим доступу: [http://www.yuricom.com/ua/analytical\\_information/?id=10288](http://www.yuricom.com/ua/analytical_information/?id=10288).

#### Допоміжна

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні [Текст] / За ред. В. В. Кравченка, М. О. Баймуратова, О. В. Батанова. – К. : Атіка, 2007. – 864 с.

2. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади [Текст] / Ю. П. Битяк – Х. : Право, 2005. – 304 с.

3. Ківалов С. В. Публічна служба в Україні : [Підруч.] / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова. – Одеса : Фенікс, 2009. – 688 с.

4. Колпаков В. К. Курс адміністративного права України : [Підруч.] / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К. : Юринком Інтер, 2013. – 872 с.

5. Корж І. Добір кандидатів на державну службу: порівняльний аналіз [Текст] / І. Корж // Право України. – 2007. – № 4. – С. 84-89.

6. Лазор О. Д. Державна служба в Україні: [Навч. посіб.] / О. Д. Лазор, О. Л. Лазор. – К. : Дакор, 2009. – 560 с.

7. Нижник Н. Р. Громадські організації та органи державного управління: питання взаємовідносин [Текст] / Н. Р. Нижник (заг. ред.) – Хмельницький : ХУУП, 2007. – 236 с.

8. Петрова І. П., Нормативно-правове регулювання організації і діяльності міліції України [Текст] / І. П. Петрова, Д. Г. Мулявка Національна академія держ. податкової служби України. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2006. – 176 с.

9. Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права та європейський адміністративний простір : [Наук.-інформ. вид.] / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2007. – 88 с.

10. Цуркан М. Визначення поняття та сутності державної служби [Текст] / М. Цуркан // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. – № 1. – С. 10-15.